

ה מ א ס ף

לחדש סיון תקמ"ה

~~לחדש סיון תקמ"ה~~

א

שירים

פרק שירה ליום ראשון *

והאור ישא תהלתו וחורו , והארץ האירה מכבודו .

אז ביום ראשון , יצאתי המאיר לאישון .

הגדלת על כל שמך אמרתך ,

להיותי ראשית בבחי יצירתך .

יום נולדו הרים בחילך ,

בי החלוקת להראות את גדלך .

ואחרי כל הפרואים ימשוכו ,

באור פתך יחלכו .

גלמי

ט (צ)

6. פסק שירה הוא חזק ע"י הרב השלם החוקר ר" איצק סאשנאווע כ"י.
והננו פה אנו חכמים לדעת , והוא חלף על כל גדולות בלימודי
חכמת הטבע , ופה בפסק הוא אשר על האור שם לנו , ידבר
בחכמת האפטיק היא ההבטה , כאשר יבין החשיל ונלאת הספר
ע"פ כלו לאור , יבין כל קודא את מחשבותיו ע"י הביאור אשר ישים
מחברת קטני . ומאזנו ילמוד נפלאות מחכמת הטבע .
דברי המאספים .

קל

וְלִמִּי רָאוּ עֵינַי רֵוֵה הַחֲלָקִים ו
בְּמַעֲבֵה הַרְקוֹת שְׁמֹתָם יִצּוּקִים
לֹא יִלְכוּ יַחְדָּיו בְּלִמִּי אִם נוֹעְרוּ
וְמִי זֶה יִקְרָעֵם יִתְפָּרְדּוּ וְלֹא יִתְלַפְּדוּ
שֵׁם מְאוֹכֵי אוֹר בְּשָׁמַיִם
לְהוֹיֹת לַעַם עָלֵי אֶרֶץ לְעֵינַי
מִי יוֹדַע מִבֵּין חֵין עָרְפִי
מִכָּל עֲבָרִי מִסְבִּיב אֲנִיָּה הַשָּׁפִי
אֲחַלְקָה שְׁלָל צָבָעִים
עַל פְּנֵי כָל הַנִּרְאִים
אֲתַחֲלֹךְ בְּמִשְׁרִים
אֲתַחֲלֹק לַחֲלָקִים צְעִירִים
לֹא יַעֲזֹרוּנִי הַמַּעֲבָרִים הַצָּרִים
אִפְסֵם בְּפִגְעֵי הַחֲמָרִים הַחֲמָרִים
אֲשֶׁר פְּהוּתֵיהֶם מַעֲבָטִים אוֹרְחוֹתָם
וְחֻבֵּיהֶם עֲקָשִׁים וְנִלְוִיִּם בְּמַעֲגֻלּוֹתָם
אֲנִי עֲבוּדְתִּי לֹא אֶעֱבֹד
כִּי קִרְנִי אֲרוֹם בְּכָבוֹד

וְאֲשׁוּבָה

ואשובה אחר בדרך ישרה ,
 לרואים היתה אורה .
 ולו אחרדע במראה נחושה ,
 אשר בחלקקות לשושנה .
 אז אשוב במסילה העולה ,
 ואשוה נזית הבפילה עם הנפילה .
 גם הוא לי לישועה, היותי מהיר התנועה :
 בנתיבות שמים אניעה, זו היא שיבה זו היא ביאה .
 על הדרך בענים אהלך בהגש פנימה ,
 בצלם ודמות תמונת כל מאומה וכו' וכו' .

ב

מכתבים .

מוסר השכל .

אל ידידי הקורא הרך !

איש סומך מנכדי ארץ עבר מדי שנה בשנה ארץ ים ,
 לרכוש רכוש בקנה ארץ נכרים , אשר עפרות זהב
 עפרה . ויהי היום והוא ועבדיו ירדו הימה באניה , ורוח
 סערה בא , וירעשו המים ונליהם כערמו בחומות בצורות
 בשמים , ויחתרו למנוח ארץ ולא יכלו כי כפו שמים בערפל ,
 וישם

ויסס חסד ואפלה מנסים, ופתאום השליך הסער את האניה על
הסלע ותשבר. כל הרכוש נטבע במזלות ים והאנשים השכילו
להמלט על נפשם (כי ידעו לשחות), ויחזק איש בקרם ויקרש
האניה, וישוטו עד בואם א' הארץ. ויהי כבואם שמה,
ואחרי שבה רוחם ופחדם שכבה, ויראו את הארץ אשר המה
בה, ועודנה כדרך שלשה מים מכיתם. וינחמו פה ויקחו
מפרי הארץ לכלכל את נפשם הרעבה. ואחרי כן נשאו את
רגלם ללכת. השמש בא וכללי ערב נטו והמה ביער גדול
מאוד, והנה מן השמים ירד מטר רב, ואשיבה גדולה נופלת
עליהם לבלתי יכולת לראות איש את רעהו. וילאו למצוא
הדרך. הם הולכים ואשרת מים וענני הלילה עוד החשיכו את
פני הרקיע, ויפחדו, ויפטו בה ובה לראות אם אין שם בית
למצוא מנוח — אך לשוא עמלו. ויראו עד מאוד ואימה גדולה
נופלת עליהם. כבר אבדו תקותם ותוחלתם ככוכב חשבו,
למצוא מקום לבון ומחסה ממטר, והנה פתאום ארמון גדול
לפניהם מלא אור, ואך כבדת. ארץ קטנה מקום בוא שמה,
וישקחו האנשים מאוד וינארו לבא שמה למען מצוא מנוח מכל
התלאה אשר מצאתם.

ויבואו שמה וימצאו את השער פתוח ואין שם איש, ויכנסו
א' הבית וילכו מחדר א' מחדר וילדו אשה לא ראו.
המה משתאים, ופתאום הביטו דביר גדול, ועל שערו כתוב:
לעניים עוברי דרך.

ויהי כבואם המדברה, הוסיפו השתומם במלאם שלחן ערוך
בכל מיני מטעמים, ויין לרוב, ובגדי שש וארגמן,
ומטות מונעות לשכוב עליהם. ויאכלו וישתו איש כטוב בעיניו
וישכבו לישון ולהחליף כח לנפשם העיפה. — הבקר אור והמה
השכימו ללכת לדרךם, וידרושו מחדר א' מחדר למצוא את
האיש אשר הטיב לעשות בה עמם: ובכלם מצאו אותות
הנדיבה, פה מצאו מים חמים לרחון רגליהם, ופה משקים
חזקים ירבו עמם בגוית שותיהם להכריא. ופה שלים מלאים
מוגדנות לשמים יזדה לדרך; ואיש נדיב אשר הכין את כל
זאת לא נמצא. ויפתח האיש האורח את פיו ויאמר: מי זה
האיש אשר הקייתנו ככונן מנוחה לעוברי דרך להחיות את
נפשם השוקקה! אותותיך ראיתי, וגדולתך הראיתני, ואותך
לא ידענו — הנה אשר תביה, טוב אתה ורב חסד! מרחוק
נכרע לך על הטוב והחסד אשר עשית את עבדיך. — ויכרעו
כלם

כלם וישתחו וילכו לדרכם שמחים וטובי לבב ויבואו א
ביתם בשלום .

את המשל הזה עליך נשאתי , ואתה הקורא הרך ! מולחם
יחד . לו היית אתה במקום ההלך הזה ; לו כתעית
ביער , ויחסור ממך אוכל , ומשקה , ומחסה ; ועתה מנצחת
את כל מחסורך ערוך לפניך מיד איש נדיב אשר לא ידעתהו ,
מה תאמר , ומה תפעל ? הלא יכלו כל ימי מלדך להודות
לו , ולשבחיו ; תאמן את כל כחך לדעת את האיש ולברכו .
והנה בן אדם פקח עניך וראה כי אתה בעולם הזה כמו הלך
נתעה ביער לא יוכל מוצא דרך לנצח , לולי חסד האל , אשר
שם לפניו את הארמון הגדול היא הבריאה ומלואה , לעשות בה
כטוב בעיניו ; ואיך תעשה לבך נחושה , לכלתי מקור אחרי
בוראה המטיב עמך בכל עת ובכל שעה ? ולתת תודה לו
ולשמוח מוצתיו וחקיו ? — מאז יצאת מבתן אמן , קדמוך
ברכים לבוא עליהם , ישמרוך הוריד , יגדלוך ויתנו מחיה
לנפשך ; מנצחת אה ואחות לעזר בצרה , מנצחת רעים ואוהבים
להשתעשע בחברתם , ולשמוח בלהקתם , מנצחת את כל
מחסורך מיד בוראך ; — ואותותיו תנכר ? ולא תרבה מקור
אותו לדעתו ? —

ואם אמרת ברומך , מה לי מקור אחרי דבר כעלם , הלא
יפלא ממני דעתו כל עוד אוסיף מקור ? — דע כי
לא מחכמה דברת כה , וכי מולת עצלותך על לשונך ! — הן
שם כך כח לחשוב ומחשבות , הבט בנפלאותיו , זכור טובותיו ,
ודע את מדותיו , ואם בלתי בעלי תכלית המה , אמן לכך
ברב כח לדעת מהם את אשר תוכל להשיג , אל תרף ידך
מן המקירה , וכל עוד תמקור תצרך נפשך ותהיה תמים עס
ה" אלהיך תתחזק במדותיו — וזה תהלתו !

והנה אחל לכתוב לפניך הנה איזה פקדים מומדת הבורא
יתעלה כאשר מנאמוס בכתבי הקדש , תרגיל עצמך ,
לעיין כס במחשבה ומה ותמצא פתח לבוא א המקירה .

ממרות הכוזא מעלה כאשר המה במחזבים .

ה" נאדיר בבח . א

יראו מה" כל הארץ ממנו יגורו כל יושבי תבל , כי הוא
אמר ויהי , הוא צוה ויעמוד . ב

שיאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה שמש ירח וכוכבים,
המוציא במספר נבאם לכלם השם יקרא מרד אונים
נאמין כח איש לא נעדר . ג

ויסך

חפסוקים האלה יהיו לך לפתח עינים , ובביאור הנה אני לכתוב לך
ההשכל גם למען תרד עם לב טעמים . ולמען תלימוד מהם לשום לב
כחו באלה , על כל כתובי המקרא אשר תדעם לדעתם , הנאמתי
לפניך הפסוקים כמו שהם בכתובים בגנים השקר , ומביאורם תדע השכל
בטעמים ומחזק .

הבח , באלהות איננו כמו שנחשבו אצלנו

הבח בגשמי (קראפט) וכמו שנאמר דרך מושל
שש כח באבן השואבת להחזיק בברזל , וכל
עוד שיגדל הכח השואב באבן הזה , יגדל מושל
הברזל אשר ישא , וא"כ כח בלתי בעל תכלית
ישא . גם מושל בלתי בת תכלית , וזה אינו ,
כי בואת עב"פ צריך המושל לאמן כמו לפי
ערך הכשוא ; וזה אלהות אנוס אינו צריך
לאמן כמו בשום דבר , כי ידברו וראונו יפעל
הכל בלי שום התאמצות , וזה נאדיר בבח .

כמו שאמרו ביוקליטא , נאח ארתה נאדיר בבח .
הפעולות הטבעיות יתפעלו כל זמן שיפעל
עליהם הסבות המסבבות אותן , ויחדלו מפעולתם ,
בהרפת הכח המוסבב . לא כן פעולות
אלהות כי לא יובעו ולא ייעפו כי אם יגור
אומר ויהי כל בראונו , הוא אמר ויהי , הוא
צוה ויעמוד . וחקירת גדולת הכח הזה , יפעל
היראה בלב לפני עושה גדולות כאלה .

הפסוק הזה הוא ירבה עמך בלב החוקר ,
ויוליכהו

בדלתים ים וכו', ויאמר עד פה תבוא וכו' ופא
יסית בגאון גליד . ד)

לתבונת ה" איין חקר : ה)

בזה רבו מעשיך ה" כלם בחקמה עשית מלאה הארץ קטניך ו)
רבות

ויולכיהו על כל דרכי המקירה בטבע ובחכמות :
בו יראה החוקר איך יתאחדו חכמתו רצונו
וכתו ית" בנקודה אחת, הוא בראש, הוא
סדרם במהלכם, והוא מכנס כחות אשר לא
יעדרו כל ימיו עולם ועיין פני" הרד"ק בפסוק
זה (ושע"י מ" כו").

אין לך דבר קשה בכל חכמה ובכל מלאכה
כהגבלת תשומיהם. כי כשם שתצטרך לחשוב
בפעולתך שלא יחזור בה דבר מאשר עלתה
ברצונך הקדוש לה, למען היוקת שלמה מצד
זה, תצטרך גם לראות שלא תפריד יתר על
המדה מצד השניה : ואם ד"מ כרית לך
ברכת מים למען תסבב את אופני הרמים
לטחון בה לעת הצורך, תדע עשות בה גם
כח מונע להקטין מימיו לעת החפץ. וזה
נולאת מתשבת להציב כל עת זה לעומת זה
את הכח המהלך עם הכח המונע למען יפעול בה הפועל
ברצונו, והנה נפלאות נראה בבריאה בהשקיפתו אל הים
הגשמי והמורא בשוא גליו כהדרו אל, ידמו
בעיניו כנאצקים עם העננים וככל זאת, לא
יסטו מימיו את הארץ, ילכו ויבואו עד
שפתם, וישיבו לאחור. וזה אחד מנפלאות הבריאה
אשר יפעל יראת הרוממות בלב החוקר.

בחקירתך בדבר אחד מופעלות בני אדם, תאמר
בלבך, אבא בו עד תכליתו, אדע כל
תחבולתיו, ועם כונת הנומציא, ותכלית
מלאכתו וכו'. אבל בטרם תתחיל לחקור
במופעלי אלהים תדע כי לא תשיג כי אם
שמן מנבו, ועם כל זה לא תלאה לחקור,
השג

הוא

כנסו,
אונים

ויסך

הוא
הוא
הוא
הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

הוא

רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום ז' .
 עושה גדולות עד אין חקר ונפלאות עד אין מוסר ח' .
 החתימה בדרך הסמוך .
 אגרות

השג את אשר תמצא ידך די השיגו, כי
 בכל חקירה וחקירה אשר תעמוד עליה תמצא
 משכורתך בזה .
 (ו) השג רבב בעברי ואמר לפעמים על הגדולה
 בדבר אחד (גרעסע) כיוון רב העלילה, ולפעמים
 על הרבוי בפרטיים (דיא מאכניסאלטינקייט)
 והנה כאן הזכיר "המשורר שני העניינים האלה
 בזאת רבו, מה רבו מעשיך ה'", מזה עצמם
 כי הדיכטנו א' הים הגדול, והררי א'
 א' הפיל הגדול וא' גבורתו ועוצם ידו
 כחא' כי כלם בחכמה עשית, שנות חוק
 לכלם, גבול כל יעצורון . ואם אמר ואמר
 האדם לא מוצאתי דרך להביט א' פעולות
 ה' כי ימים לא ירדתי, הררים לא עליתי,
 ועם חיתו יער לא גרתי, ואיך אשום לב
 לחקור על דברים החקוקים ממני ? — לכן
 אמר מלאה הארץ קנייך, תוכל לראות מופעות
 אלהים בכל מקום אשר תראה, כי גם בנחלה
 גם בשמויות תמצא אותות החכמה ונפלאות
 תבונת הכורא יתעלה .

(ז) הוא יעורר את האדם לחזור על עצמו, ולראות
 את כל תחבולותיו כמות אלהים אשר הם
 אותם בלבם, כי לולי זאת לא יקומו, כי אם
 כחא' תחבולות בני האדם זה בעשרו וזה בחכמתו
 יעמוד לעשות דבר, ולפי הכחא' לענין יהיה
 כפי רצונו ; ופתאום ישלח ה' את דברו ויהפך
 כל תחבולותיו, יפיר מחשבות ערומים, ופעלם
 מואפע ; כי כן גזרה חכמתו הקדומה על כל כחא'
 להיותה כה, ושוא יעמלו בעלי התחבולות לעשות
 דבר כנגדה .

(ח) הוא יאמץ את לב האדם, לראות את העמל והכעם
 אשר

אגרות יצחק אייכל .

No. I.

ה ת י מ ה

עוד לא נתתי א ל לבי לדבר מאומה עם אחות מרעוטי ,
אך המה דוכרות אשה א אחותה כשתי שעות וחמי
עד כואנו

להאפענברונע חתונה ב' .

מלון אחת על אם הדרך , פה נשענו תחת העץ לשאוף
אל כחוס היום , ואכלנו לחם נהרים , וזאת אשר
הנטידנו , וישכנו שם עד אשר כלו העבדים לאסור את המרכבה ,
ונלך לדרכנו עד

היליגענבוייל .

עיר קטנה מהודרת בבנינים נאים , ואנשים אנשי מסחר
מוכרי שם ונקיטם בריות .

אם כל היום נפשי הומה , וסעיפי יעבורו כים זועף בזכרי
את אהובי אשר עזבתי היום וכי ארחיק כדוד מהם ; ועוד
פיני נגרה , ותוסף בכי בהביתי א פני דודתך היקרה , כי
גם היא בחר רוחה תאנח ודמעותיה על לחיה ; פה כס יגון
ואנשה ויבא שמחת נפש ; יחלפו דמעות מורדות , ותבאניה
תחתן דמעות גיל ; וזאת סיבתך .

ארה

אשר יביט עיני , בו זביתר אישי העולם , בטובת
אלהים בעולם להשיגו ; כי בכל פנת שכלו לא ידע
תכלית המעשה אשר ידמה היותה רעה , כי חללים
עשה זאת לטוב לנו , ולזה אמר חיוב , מה יזדק
אנוש עם אל ? — ומה יסכן גבר בריבו עמו ?
הלא הוא עושה גדולות עד אין חקר , לא ישיג
עין קרן מחמר שמן מהם . ונפלאות (נפלאים)
וכעלמים מהשיג תכליתם) עד אין מוסר . וזה
יסקיט את הזדיק כזרתו ויזדיק הדין עליו בזכרו
כי לטובתו היתה זאת .

ארה ידעת את * * * בחור, אשר לומד עם במדרש
החכמה, ואשר מזהב נשים אהבתו לרב חכמתו
ויושר לבבו. הוא מוסר לי אגרת קודם כשעתי להביא הכה
לאביו הד"ר פה, ובקש ממנו למסרו לעצם ידו * * * ויהי
כבאלו העירה ואזו את עבדי הדוכס לפני לעמוד פה ואכני
ירדתי ללכת תוך בית האיש. ויהי פגזאי א חולם ביתו ומזל
פני איש ארץ הקומה ויפה תואר, כפיו אדמו מן הכניס, ושערות
ראשו אדום משגל הלבנו, תלתלים עלי מועיל לכך וטהור;
ולולי זאת לא האמנתי כי בן שמונים שנה הוא, כי על פניו
ובתמונתו לא נמצא אות מאותות השיבה. כהניו א מראהו
שאלתי את פיו לאמור: האתה האיש * * * ? — וישן
האיש, הן * * * שמו. — ואקח את הספר ואומר: הא
לך אגרת, אשר הכאתו מקענינסבער מוכן יחידך ואנשים
אחרים אכחו. — כשמעו זאת ויעמוד מפתא, ויפן כה
וכה ויקרא את אשתו והקנה מחנו, גם היא באה א האולם
כפופת קומה וכשולת הכרכים ותעמוד ניימין בעלה בלתי דבר
וגאומה אך כשתיה געות מוזקן. ויאמר לה הזקן, ראה זה האיש
הביא לנו ספר מוכנו, עודנו חי! עודנו חי! — זה ימים רבים
חלפו ולא ראיתי ממנו דבר מה, גם משלמו לא שמעתי. —
ואען לאמור: תגול ראיתו והבטחתו למוכר את האגרת
הזאת לעצם ידך. גם אבטיחכם שהוא מתמיד בלמודו וקנה
חכמה ושם טוב על כל בחורי המדרש. הדבר יאז נמי, ופניו הזקן
והזקנה קהילו, ויבכו שניהם עד כי האשה הנדילה * * * גם
אנכי גם דודתך הקרבה (אשר באה הביתה בשמחה קול ששון)
כתנו שמחה בלבנו, ועינינו מלאים דמעות גיל, ואחרי
קליטתו לדבר ונפקדם לשלום, ונפן לדרכנו.

האח בני! מה נעים לכפש, שמה נפש נכאה! מה
נפסד ידיו אשר בו כלכלתי סיבת אב ואם, אשר
כפסע פנים לבין המות, ככשר טוב להם משלום בן אשר יצליח
ויעש פרי. — בני! התעלם בזהבנים עם ריעיך, התענג
בכל טוב הארץ אשר נתן לפניך ה', נסכה לכך בשמחה כאשר
ייטב בעיניך; אמונה כמון ועבורו לפני שמחת עשו טוב.
דרוש חכמה, בקש שלום, דרוך לזק; ועל כלמו חתור
למנוח דרך עשות חסד בארץ. — וזה שאמרו חז"ל
גדולה גמולת חסד יותר מן הצדקה וכו'.

עלי

(*) לעצם ידו, כמו בעצם היום, והוא בלשון חז"ל בחזון היום דוקא.
(*) ולעצם ידו הוא מה שאמרו בלשונם לידו ממש.
(*) כמו עד דוד הקדיל.

עלי

ראש שני
אומרת
ראיון

עיר

למה
ישבעו
לעצמם
קחי
המלון
בעיני
בעל
מגדל
הקבלות
נלך

עיר

גמלו
השוק
עת לא
בתקדו
הבירה
ללא
המים
עיר
ורבים
שם

עלוי לבס כסענו, ועשינו תלויות על המראה אשר ראינו,
כי נמלאו כליותינו שומה • אני אמרתי: עולם אוכיר על
ראש שמחתי, שמחת הזקנים אשר הסיבותי היום • ודודתך
אומרת: נני יתן ויחזק בעט ברזל עלי לזר נקשת את אשר
ראינו היום! כה דברנו עד בואנו

לברוינסבורג החנוה ב"

עיר קטנה חומה לה מסביב • עוד נראה שמה שארית ימי
הבערות, ענבים ופסילים מעשי ידי אדם אשר ישתחו
להם • וכומרים הולכי יחף לענות את נפשם בגלוי, ובסתור
ישענו אבוסים וישמינו מיין ושכר כטוב בעיניהם; ברית פרתו
לעיניהם לבלתי התבונן על בתולה, ובסתור אלהם יאחזבו לדם
קרי — לא התנומהונו כה כי אם חלי שעה ולא יאנו מפתח
המלון החוה • אנוכס בעד המלון השקפתי ופני כל עובר זרו
בעיני; הכרת פניהם יענה כס כי יתורו אחרי תורת מושל
בעל כתר שלישיה, ועל פני כל אשה תביט תמונת מרים
מודלא שיער נשיא (*) געלה כפשי בעיר כמותה האסורה בחבלי
הסכלות ואור החנוה לא זרח עליה • חשתי לזאת נומנה,
ונכלך לדרכנו עד כקר טרונז (תמנות ד"), ומסע עד

אלבינג החנוה ה"

עיר נאה נהדרת בבנינים נאים והיא רבת המסחור, אליה
ישוטו חנוות מכל הארצות • באנו פה לעת ערב,
ומלאנו את העיר מלאה סוחר יחודים אשר יסחרו בה בימי
השוק הגדול האלה; והתנומהנו פה כחמש שעות למען חכות
עת זאת הלכנו להאיר לנו על קדרך; אך לשוא חפנו כי
בתקדורו שמים בעבים, ומטר רב ירד על הארץ, והלכנו כל
הלילה בזרם ובנוטר, לריק פרשנו את מוסה העגלה עלינו,
ללא הועיל עטפנו את גוויתנו בעשופים ומחלצות, כי גברו
המים ויבואו עד כפסנו, ונבואה נמוסי המטר וסמורי הקר
עיר מארינבורג (תמנות ו") היא עיר קטנה בנויה נאה,
ורבים מאנשיה בעלי חנוות האפסור • גם בית ענוות (*) ראיתי
גם וכו פסלסים המלות היושבות בו לתבות ולזכות על בתולה —

העיר

(*) חנוה דף ר' ע"ב •
(**) ענין, יענינו הסתירה, והמלה הוא"ש שיש בו בעל לה"ק ע"ר השאלה
על הנשים המיחלות לבעל, או על אותן אשר התייבה קבורות לבלתי
היות

העיר הזאת יושבת על שפת נהר נאגאט • ובאחתך מן השער המעברות לפניך אשר יעבירו את ההולכים על גשר הסטה על פני המים • ונעברה את הנאגאט, ומשם כבדת ארץ קטנה עד בואך • הנהר הגדול ווייבסעל, אשר גם עליה תלכנה המעברות, ומשם הלכנו עד דירשוויא תחנות ז' עיר קטנה פרוצה מאין חומה, ואנשים עובדי האדמה, שמה התפללנו וכאכל פת שחרית, ומשם הלכנו לדאנציג תחנות ח' •

את תכונת העיר הזאת ואת אשר אראה בתוכה אביא על הספר אשר אכתוב לך טרם אלא מפה • אינכם טרם אחתום את האגרת הזאת, אולי לך הנה מקצת העתקת שיר מהחכם דאדלר ^{לער} הכתובה • ידי מואים אחד אשר בא אלי זה רביעית שעה ובידו מנלה עפה ויאמר אלי: האתה האיש אייכל? — ואומר הן אדוני! ומי אתה כי כבדתני? — אנכי איש כמון, ובאתי, כי שמעתי עליך לאמור • אתה מועדת המאספים הנקראים חכרת דורשי לשון עבר; ובאתי להראותך כי גם לי לב כמון, ולא נופל אנכי מןך • ובאתי להראותך את ההעתקה הזאת אשר העתקתי מס' השר אבא האללער, ובאתי להבטיחך שאשלח לכם תבילות כתבים מכתבים שונים; ובאתי לבקש מןך שתדפסם בס' המאסף • ובאתי להודיע כי קראתי את הקדמת נחל הכשור אשר כתבת, והוא לשון קל יביטוהו הנשים הזקנות; לא כן כתבי, כי הם קשי הסברה, והחכם שבחכמים יאמץ את כל בזות תבונתו טרם יבינם; ובאתי לבשרך שאנכי אהיה מוגן לך לפרסם את שמכם בין חכמי העמים, כי אנכי הולך בחברתם והמה ישאילוני ספרי חכמים, כאות גפשי; ובאתי לאמר לך כי המה יכנו אותי היהודי המלונוד, וכבר קראתי רבים מספריהם, כמון ספרי החכם הסוקר קרא"ל וזירי גרעקו"אר וספר האר"לעט, וכעת הבטיחתי חכם א' לתת לי ספרי הקיסר אריסטו"טלוס, ושם אשתו קסאנטיפע בת פלאט"א מלך כשדיים; ובאתי להגיד לך כי לא אשב פה כי אם היום, ומחר אקע דרך ים לעיר ענגלא"ר שמה ידעו ערוך החכמה והלשון; ובאתי ליתן את שמי כתוב על הכיור הזה למיזן תדע כתוב אלי בזויות דבר קשה במכתבי אשר אלי תביאו — ויתן לי את המנלה אשר בידו, וילך לדרכו • ומי יתן ולא אשמע עוד מפיו ובאתי, ובאתי!

יהנה

היות לאיש • ופי' הלקן תענה, הלקן תשבו סגורות תבלי היות לאיש • וחז"ל כמו את האשה אשר לא תשאו, עגונה • ולכן כותבי את הכתבים אשר ישבו שמה המגולות הנשבעות לבלתי היות לאיש בשם, בית העגונות •

והגה שלשה הכתים הראשונים אינן לפניך ולפני ריעך
לרחות מעשה הכסיל האובד את עצמו, והמה מהסיר
הג' היקר והנעים להחכם האללער *).

האינן הנחש, הכבוד ההכלי!
לך יבנה הזקנה מופתות —
גם היום אתה אדון עולם —
האפס המכשף, מאכל לאזנים •
בת השגעון, וברכת הכסילים
מה יש לך אשר יפול לפנינו ?

* * *

אתה למדת את הערבים בזמני הזהב ;
להרחיב חוי לכפסם
ומשפט גאות הדם חשבת •
מקברים אשר מתחת לארץ
התפארת השגעון על חלזינו
החרב ליום הראשון הבאת •

* * *

אתה למדת אחרי מערכת הנסיכים ,
לזנוח האדם הכל החושים
אשר אף על פי כן המנוחה לנצח יסע •
לאשת כמו הככרות משאת היקרים
על כתפות החולשות למאור •
יש, על כי בשבת יראו אותך • (**)

אלה

*) Des Herrn von Hallers Gedicht, Ueber die Ehre.

(**) פה מלאנו מקום לעורר את הכעס אשר תביט עינינו, בבוא לנו
כתבים מאנשים בלתי ידועים מלאים דברים כהם, דברי רוח אין הם
מועיל זה ישלח לנו העתקות דומות להעמקה בואת, וזה ישא קולו
בשינים כקול הסורים, וירבו עלינו מיתן בפולאות הפארע"א, ולא
יחשבו כי כסף צדקה יחסרו לאבדון • ומי יתן ונדעה את החזבנים
באלה ונדעיקה אחד ממכתנם חתום בשמותם, למען יבזו פניהם
גד העדה •
דברי המאספים •

קמב

אלה

מקצת מלאכת האש אשר (אם נדבר כלשוננו) לא ידע לפתות את הכלב מן התנור • והרחמן יילכו מכל פגע רע ועל כלם מן לאוהב את עמו •

ועתה בני ירחמך האל ! השב אלי דבר • בעת אנוח , ואחרי כן אשוט מוֹנוֹת לראות את העיר ואת יושביה , ומחר אהל לכתוב את אשר יקרני היום • והיה שלום •

ידיד אהבן בלב איצק אייכל •

עודני

אנחנו

הכתובים בתורה ובעצמה , ויחיד

דורו באור הד

בפנות וגופי

אל מול פני א

בפני חכמי ה

לנו ברכה ב

אחרים , מ

ודרשתי , על

אך יראתי פ

האדם מאוני

ועקש , על כ

יענו בי , וא

בדמם ולחלקם

קראתי גן ב

לב בני גילי

לשוננו הקדושה

לדר כל שור

בגבול הוראת

גם על יושר

ש א ל ה •

אל

כל דורש לשון עברית , וחוקר בתעלומות שרשים , יטוף מלתנו לבקש מנחתו מעפה , כגדרי שרש סבן

בכל הוראותיו כי רבות המה ? ועל המחבר מפתח בענין הזה :

לברר תחלה , הראשון לכל הוראות השרש ה"ל , ומשם יצא

ויפרש כל הכתבים אשר באו בתוכם מלה משרש הזה • והננו

מבקשים מכל מי שידבנו לפו לשלוח לנו מעברה , לשלחו קודם

ר"ה תק"נו ה"ב"על , כי נבחרה הטובים שבהם ונדפיקם בע"זה •

ג

תולדות גדולי ישראל •

ו ד •

תולדות הזמן •

יפקחו מקומו •

ה

ה

בשורת ספרים חדשים.

עודני נער בקשה נפשי למצוא דברי חכמה, גברתי עלי
 אהבת האמת, ושאלתי לי הבין תבונות ואמרי יושל
 הכתובים בתורת ה' ודבריו כבאיו, כי ידעתי שהן מקורות
 האמת, ומעיינותיהן ילכו להשקות נפש האדם, ולהחיות
 רוחו באור הדעות הטובות ודרכי המדות והמוסרים, ויושר
 המצות וגופי ההלכות, המזהירים מבין מליצותה של תורה,
 אל מול פני איש מבין משל ומליצה דברי חכמים ומדות. בינותי
 בספרי חכמי הדורות אשר היו לפני, וראיתי כי אם הפיחו
 לנו ברכה במחקרותיהם, לא סגרו דלתות התורה בפני הבאים
 אחריהם, ממקור מליץ ומתפוח תבונות. ואשר מקרתי
 ודרשתי, עלו בידי דברים חדשים, לא ראיתי באונותיהם,
 אך ראיתי פן התערבו בהן רעיונות נודמות, כי אין נשמת
 האדם מאזינים, יסקול עליהן הגות לבו, לדעת בין דק לנכח
 ועקש, על כן גיליתי מקצת הדברים למיני מדע לשמוע מה
 יענו בי, וארא כי נכון דרכי ובעיניהם, אז כועצתי להביאם
 בדפוס ולחלקם ביעקב. וחלל להדפיס בנעורי את ספרי אשר
 קראתי גן בעדל בו פתחתי שער חדש, בו עוררתי את
 לב בני גילי, והודעתים מהטוב לנו לדרוש ולחקור על שרטי
 לשוננו הקדושה, שחוכרו מהן מליצות התורה והנביאים, למצוא
 גדר כל שורש וגבולו, עד שלא תגע הוראת שורש אחד
 בגבול הוראת שורש וזולתו, כי אם נעמוד על זה, נעמוד
 גם על יוסר ביאורי המקראות, ותעלומה מוציא אור, כי
 דבים משרשי הלשון הזאת קרובים בטעמיהן, והכתובים
 משתמשים פעם בשורש זה ופעם בזה, וזר הדרך להכחיל ביניהן
 עד שיהיה בדינו לומר כפי הגבולים שהגבלנום בהם הוצר
 המקרא הזה להשתמש בשורש זה, ומקרא אחר בשורש וזולתו,
 שעי"כ נראה אור גם במקראות הזוטר סתומים. ואכתוב
 בספר — ובפתיחת הדברים כתבתי עשר כוונות, כללתי
 בהם הידיעות היקרות ביוצאות מן המדרש החדש הזה, אם
 יצליח

וצלח ה' חתניו בידינו • גם שחתי בו אות משלש שרשים
בענין אחד וכן אחר, מהמה, בוש, והכדלתי
ביניך בארץ ישר, ובארתי כל המקראות המוזכרים אחת
משונות אלו ולמען הודיע כי לא נפלאה היא המקירה הזאת
מבינת האדם, ולא רחוקה היא מדעתו • ובגוף הספר
בארנו ראשונה מקצת שרשים עמוקים בטעמיהם, מטעם
שאני לפניהם, וכאלה ספרי הכ"ל לאור, מאז חן בעיני
ישרי לב, כנראה מעדותן של חכמי הדור החקוקים על
דלתותיו, ומכמה כתבים מגדולי ארץ אשר בידי כתובים לתהלת
המלאכה הזאת, ראיתי ואשמח, כי אמרתי זה החילי לעשות
ואם מאמר הוא תחי נפשי כי נגעתי ראשונה בלמוד זה אשר
עוד גדולים ממני מעין יסיתוכו, והיה פלג אלפים מלא מים •

יותר מזה שם לבי, בראותי כי מלא נתן כבוד זה את
מימי, קמו כדיבי עם, כרו במחוקק במשענותיו,
והוציאו גם הם את המים להשקות את העדה, כי אלה
מפה ואלה מפה, השמיעו אומר ודברים כלמודים הללו
וזה לי אות לטובה, כי נזכרו הדברים שדברנו בסוד ישרים,
ונגה אורם בחדרי כבונים, ולא באתי לצרף דבריהם,
ולתעלותם על המאזנים, כי די נחת לי להריח ריח מנחתם,
כי מנחת קנאות היא מוכרת נדק, מעוררת אהבת משרים,
מה כאה קנאה זו, קנאת סופרים תרבה חכמה, ישוטטו
רכים ותרבה הדעת, ואם דעותיהם שונות, יש שפטים
בארץ, לברר ולהבדיל בין נכחות לפתלתולים, ובין
דברים מתוקים הדומים לעכבים בשולות, לדברים הדומים
לכוסר המקרה את השנים, וכאשר ישפטו הם יצא האמת
בנוגה והיושר כלשד יבער •

חתימה בדף הסמוך •

